

За по-добър закон

В няколко последователни броя публикуваме материали от проведената по инициатива на Комисията за изменение на Закона за камарите на архитектите и инженерите в инвестиционното проектиране (ЗКАИИП) към КИИП кръгла маса на тема „За по-добър закон“ - 10 май в София.

Инж. Нина Киркова - председател на КИИП - ОК Плевен:

МЯСТО И РОЛЯТА НА ИНЖЕНЕРА ПРОЕКТАНТ В ИНВЕСТИЦИОННИЯ ПРОЦЕС

Това е фундаментален въпрос и отговорът му обхваща много аспекти. Нашата професия е една от регулираните професии в България и се изпълнява от висококвалифицирани специалисти, които трябва освен академичното си образование да имат и необходимата професионална квалификация и проектантски опит. Ние създаваме обществено значим и високо отговорен продукт, който е в основата на материалната база на обществото, в основата на икономиката на страната и носим отговорност не само за здравината и устойчивостта на сградите и съоръженията, сигурността на обитателите и ползвателите, но и за най-рационалното изразходване на обществените и личните средства. Продуктът на нашия труд се реализира от всички участници в инвестиционния процес. Доброто качество на окончателния продукт е съвкупност от три компонента - добър проект, качествени материали и качествено изпълнение, но за да се спазва проектът, трябва да бъде упражняван контрол на изпълнението му през всички фази на строителния процес. Нормативната уредба и законовата база в строителния процес трябва да въведе правилата във взаимоотношенията между отделните участници в инвестиционния процес. В нормативната уредба ясно да са разписани правата и задълженията на всеки участник в инвестиционния процес и произтичащите от това за него отговорности. Наредба №4 за обема, обхвата и съдържанието на инвестиционните проекти се нуждае от основна преработка и детайлизиране с цел повишаване качеството на проектите, като задължително трябва да се вземе мнението на отделните професионални специалности. Браншовите организации трябва да участват активно в нормотворческата дейност, защото те са органите, които най-ясно виждат проблемите и могат да предложат текстове, които удовлетворяват в най-голяма степен както браншовите нужди, така и обществените очаквания.

Инж. Свилен Димитров - председател на КИИП - ОК Пловдив:

ПРОЕКТАНТСКАТА ПРАВОСПОСОБНОСТ - универсално право на всеки инженер или архитекта за качеството на инвестиционния проект

В най-новата история на страната, в условията на пазарно стопанство за пръв път въ-

просът с проектантската правоспособност на архитекти и инженери в инвестиционното проектиране се регламентира в ЗУТ. Колкото и либерални да бяха разпоредбите на приетия ЗКАИИП, той създаде ред, въведе известни професионални критерии и предостави на съсловните организации да упражняват правата по предоставяне на ПП.

Кои според нас бяха слабите места в този механизъм?

1. Автоматичното получаване на ОПП при представена диплома за завършено висше инженерно (архитектурно) образование, предоставяща право на проектиране на ограничен кръг обекти от 5-а и 6-а категория по ЗУТ.

2. Липсата на високи професионални критерии за получаване на ППП. Допусна се предоставяне на ППП на инженери, които не упражняват постоянно проектантска дейност, а една значителна част са прекратили проектантската практика преди 10-15-20 години, т.е. проектирането е част от „младежката“ им биография. Не се отчита фактът, че инвестиционното проектиране е дейност, за която се изисква непрекъснато поддържане на висока професионална квалификация.

3. Законът допуска и пряк конфликт на интереси, несъгласуваност със Закона за държавния служител, предоставяйки ПП на служители в държавна и общинска администрация и други органи и предприятия, изпълняващи съгласувателни и други функции по ЗУТ.

Необяснимо за членовете на КИИП е защо, вместо да отстранят посочените слабости на закона, направените през 2006 г. промени още повече ги задълбочиха. Разширявайки обхвата на дейност, при липса на всякакви професионални критерии за придобиване на ОПП позволява пълно несъобразяване с професионалните правила и норми, приети и спазвани от членовете на камарите.

Изтъквайки част от слабостите на действащия ЗКАИИП по отношение на проектантската правоспособност, искаме да представим пред участниците на днешната кръгла маса идеите си за промени в ЗУТ и ЗКАИИП, чиято единствена цел е да поставят по-висока квалификационна бариера при придобиване на ПП, гарантирайки по този начин високо качество и техническа издръжаност на инженерните инвестиционни проекти.

Какво предлагаме?

1. Считаме, че основният принцип при придобиване на проектантска правоспособност е ДОКАЗАНАТА ПРОЕКТАНТСКА КВАЛИФИКАЦИЯ. Всеки инженер, притежаващ такава, има право да придобие съответна ПП. Ограничаване на проектантската дей-

Инж. Любомир Ташков - председател на КИИП, инж. Свилен Димитров - председател на КИИП - ОК Пловдив, инж. Нина Киркова - председател на КИИП - ОК Плевен, инж. Душко Опарлаков - председател на КИИП - ОК Бургас, инж. Стефан Кинарев - зам.-председател на КИИП - ОК София-град, инж. Цветко Тужаров - председател на КИИП - ОК Перник (от ляво на дясно)

ност за служители в държавни и общински администрации и органи и предприятия със съгласувателни функции по ЗУТ да е за територията, на която те изпълняват тези функции.

2. Предлагаме да се въведе тристепенна скала на ПП:

- СТАЖАНТ-ПРОЕКТАНТ - за инженери, завършили висше образование, до натрупване на определен професионален стаж под ръководство на инженер с ППП.

- ПРОЕКТАНТ с ОПП - за стажант-проектанти, придобили професионален опит под ръководство на инженер с ППП. Имам право да изпълняват самостоятелно проекти от 5-а и 6-а категория по съответната специалност.

- ПРОЕКТАНТ с ППП - придобива се от магистри инженери при доказана професионална квалификация и проектантски стаж (опит) 2 или 3 години като проектант с ОПП - придобива право да проектира самостоятелно обекти от всички категории и право да упражнява ТК за инженерните проекти по реда на упълномощаването с такъв.

3. Доказване на професионалната квалификация (професионален опит - проектантски) при ясно разписани критерии.

4. Периодично представяне на доказателства за проектантска дейност и професионалната квалификация като условие за запазване на ПП.

5. Считаме, че членуването в КИИП и КАБ е задължително за упражняващите професията ПРОЕКТАНТ. Спазването на професионалните правила и норми е задължително за членовете на камарите и съществуването на „свободни електрони“ води до безотговорност и лошо качество в инвестиционното проектиране - проектантската професия е регулирана професия.

Проучваната от КИИП практика на сродни камари на инженери проектанти в ЕС показва разнообразие във формите на упражняване на ПП и процедурите за придобиване. Навсякъде е водещ принципът за ДО-

КАЗАНА ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ при придобиване на съответната ПП. Нашата цел е по този начин да гарантираме на крайния потребител на нашия продукт - българските и чуждите граждани, качество, технически съобразени решения и развитие на самата проектантска професия в съвременните пазарни условия и при членство на нашата страна в ЕС.

Инж. Цветко Тужаров - председател на КИИП - ОК Перник:

ПРОЕКТАНТСКИ БЮРА. Прозрачност в управлението на проектантския процес

С прехвърляне на задълженията на държавата да контролира упражняването на професията проектант в устройственото планиране и инвестиционното проектиране изцяло върху КАБ и КИИП законодателят е предвидил, че проектантите на свободна практика, проектантите с пълна проектантска правоспособност - регистрирани като търговци, както и проектантските дружества осъществяват дейността си по предоставяне на проектантски услуги в проектантски бюра. Същият се вписват в съответния публичен регистър, който камарите поддържат. Смыслът за поддържане на регистър на проектантските бюра е в обстоятелството, че камарата само по този начин може да упражнява контрол върху извършването и по-важното - управлението на проектантския процес, който е свързан с творчески, висококвалифициран интелектуален труд, съобразен с бързо променящото се законодателство у нас и адаптиране на нормативната уредба към тази на Евросъюза. Проектантското бюро ще трябва да се управлява само от квалифициран специалист - проектант с пълна проектантска правоспособност. Освен това проектантското бюро ще трябва да се обяви от своя управител и да се регистрира в камарата със своето седалище.

ИНЖЕНЕРИНГ - ДА, но при ясни правила и липса на конфликт на интереси. Инженерингът, т.е. извършване на проектиране и строителство от едно и също лице, най-често търговец по см. на ТЗ, е уредено в ЗУТ и следователно е допустимо по нашето законодателство. Обаче практиката показва, че при условията на бързо развиващия се напоследък бранш - строителството, все повече строителни компании назначават проектантски колективи, които биват управлявани некомпетентно от непрофесионалисти в инвестиционното проектиране. Същите ръководители са водени единствено от комерсиалните си интереси и много често не се съобразяват с действащата нормативна уредба и разпореждат на своите подчинени изготвянето на бързи и „икономични“ проектни решения, с които се изграждат сгради и съоръжения, опасни за бъдещите им ползватели и за обществото. Инженерингът да се ограничи в рамките на изготвянето на инвестиционен проект от изпълнителя на СМР само във фаза работен проект, когато преди това е изработен проект във фаза идеен и технически проект, или само технически проект от проектантско бюро, несвързано със строителя. Нека тази отговорна част от строително-инвестиционния процес - проектирането, да не се подценява и да се извършва само от правоспособни специалисти, контролирани и управлявани от професионално подготвени инженери и архитекти с пълна проектантска правоспособност.

конфликт на интереси.

Инженерингът, т.е. извършване на проектиране и строителство от едно и също лице, най-често търговец по см. на ТЗ, е уредено в ЗУТ и следователно е допустимо по нашето законодателство. Обаче практиката показва, че при условията на бързо развиващия се напоследък бранш - строителството, все повече строителни компании назначават проектантски колективи, които биват управлявани некомпетентно от непрофесионалисти в инвестиционното проектиране. Същите ръководители са водени единствено от комерсиалните си интереси и много често не се съобразяват с действащата нормативна уредба и разпореждат на своите подчинени изготвянето на бързи и „икономични“ проектни решения, с които се изграждат сгради и съоръжения, опасни за бъдещите им ползватели и за обществото. Инженерингът да се ограничи в рамките на изготвянето на инвестиционен проект от изпълнителя на СМР само във фаза работен проект, когато преди това е изработен проект във фаза идеен и технически проект, или само технически проект от проектантско бюро, несвързано със строителя. Нека тази отговорна част от строително-инвестиционния процес - проектирането, да не се подценява и да се извършва само от правоспособни специалисти, контролирани и управлявани от професионално подготвени инженери и архитекти с пълна проектантска правоспособност.

Инж. Душко Опарлаков - председател на КИИП - ОК Бургас:

МЕТОДИКА ЗА ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ВЪЗНАГРАЖДЕНИЯТА НА ПРОЕКТАНТА. Регламентиране на пазара на проектирането

Със ЗИД на ЗКАИИП бе отменено понятието минимални цени и се въведе ново наименование „Методика за определяне размера на възнаграждението за предоставяне на проектантски услуги“.

Основният въпрос, дискутиран сред членската маса в КИИП, от една страна, е необходимо ли е да има минимални цени и, от друга страна, трябва ли те да бъдат спазвани. Ние считаме, че като проектанти се нуждаем от обективен критерий, който да защитава нивото на нашето възнаграждение. При определяне на възнаграждението следва да се вземе предвид и минималното съдържание на проектните решения, към които пряко рефлектират обемът и качеството на проектантския труд.

Във връзка с изложеното относно определянето „възнаграждението на проектанта“ считаме, че в ЗКАИИП неправилно процесът на проектиране е определен като „проектантска услуга“. Осъществяваната дейност от проектанта е висококвалифициран интелектуален труд, чийто резултат е обект, защитен от авторското право - чл.3, ал.1, т.8 от ЗАПСП: „Обект на авторското право са проекти, карти, схеми, планове и други, отнасящи се до архитектурата, териториалното устройство, географията, топографията, музейното дело и която и да е област на науката и техниката.“

Именно в тази насока би следвало да бъде разглеждано възнаграждението на проектанта, а именно като авторско възнаграждение по смисъла на ЗАПСП.

Инж. Стефан Кинарев - зам.-председател на КИИП - ОК София-град:

СТРУКТУРА НА КАМАРАТА, или трябва ли да се боим от децентрализацията.

През изминалите години от създаването на КИИП пред членовете ѝ стои въпрос, който разделя ръководството и членската маса.

Макар и трудно, беше изградена работеща структура, която осигурява дейността на КИИП. Дори след няколко години на 12.05.2006 г. УС успя да приеме правилник за своята дейност. Като че ли всички разбраха - прекалената централизация вреди на КИИП, тя дезинтересира членовете към дейността на КИИП и постепенно я превръща в казионна организация, където плащаш - получаваш печат и се сещаш за нея след една година.

Новият закон върна спора в изходна позиция:

1. Прави се опит регионалните колегии да се превърнат в пощенски кутии, които придвижват документи към УС.

2. Никъде не е ясно какви са структурите, които ще се занимават с проектантската правоспособност.

3. Много текстове дават възможност на двойно тълкуване, което разрешава на привържениците на централизацията да твърдят, че едва ли не само уставът трябва да се приема от ОС, а всички останали документи са прерогатив на УС. Считаме, че този въпрос не е маловажен и на него трябва да се обърне внимание при подготовката на изменения на закона.

София, май 2007